

ГУМАНІТАРНИЙ АСПЕКТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У КОНТЕКСТІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

Наталія Шарата,

д-р пед. наук, доцент,

доцент кафедри українознавства,

Миколаївський національний університет, м. Миколаїв, Україна

Тетяна Березовська,

канд. істор. наук, доцент, доцент кафедри українознавства, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Анотація: розглянуто проблему висвітлення основних засад сталого розвитку в гуманітарному курсі вищого навчального закладу.

Ключові слова: споживацька система, перетворення суспільства, цілісна картина світу, збереження довкілля, екосистема.

Усе частіше людство відчуває свою цілісність, відповідальність перед майбутнім і нагальну потребу відповідати на виклики часу. Сьогодні, зважаючи на світову пандемію, ми замислюємося над необхідністю діяти виважено та обережно. Розвиток новітніх технологій змінює свідомість людства, але, на жаль, це має технічний, а не глибинний моральний характер.

Діяльність із перетворення суспільства повинна спиратися на загальнотеоретичні та методологічні основи, невід'ємною складовою яких є світоглядний аспект, що визначає стратегічні цілі, засоби, цінності, програму реалізації [1]. Процес трансформації, що передбачає зміни в економічній сфері, орієнтації на сталий розвиток, викликає закономірні зміни в світоглядних орієнтирах. Це обумовлено цілою низкою факторів, які детермінуються змінами в соціумі як процесом [2]. На нашу думку, найголовнішою проблемою для прийдешніх поколінь у цьому контексті є проблема збереження довкілля (а можливо й життя в цілому).

Для того, щоб відчувати відповідальність перед майбутнім замало лише нанотехнологій. Потрібен новий погляд на майбутнє, а головне майже чуттєве відчуття збалансованості розвитку світу, усвідомлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів (а можливо і здорового існування) майбутніх поколінь.

Безумовно, університетська освіта передбачає вивчення екологічних дисциплін. А сьогодні ми все частіше говоримо про циркулярну економіку та екологічну інженерію. Але досягнути помітних результатів в цьому напрямку можна лише комплексно, орієнтуючи здобувачів вищої освіти на вміння оцінювати світ як цілісність. І тут слід замислитися над зміною парадигми викладання гуманітарних дисциплін, виходячи із основних засад сталого розвитку. Сталий або збалансований розвиток не схема, не механізм і не технічна проблема. Це система зміни свідомості людства, яка декілька століть розглядала природу і довкілля як інструмент для задоволення власних зростаючих потреб. Як цілком слушно зауважував Мартін Хайдеггер «природа з об'єкта споглядання перетворилася в об'єкт експлуатації»[3].

Що ж сьогодні повинні зробити викладачі гуманітарних дисциплін, щоб разом з економістами та екологами якісно змінити свідомість сучасної молоді людини на користь гармонійних стосунків з навколишнім середовищем. Як прищепити почуття людяності і спадковості поколінь, відчуття цілісності світу і безперервності людського існування. Принципи збалансованого розвитку повинні поєднуватися із загальнолюдськими моральними принципами, відповідальністю перед теперішнім і майбутнім поколінням [5]. Таким чином, сьогодні виникає необхідність зміни всієї філософії мислення.

Потрібно зазначити, що структура курсу історія України у закладі вищої освіти, зокрема аграрному, має бути спрямована на удосконалення знань щодо сутності і значення історичних процесів, формування у майбутніх фахівців аграрно-промислової сфери загальноосвітнього рівня, прагнення до самовдосконалення, любов до національних духовних цінностей, тобто набуття загальних компетентностей, що полягають у здатності зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії. Курс історії України поділено на три модулі, і найцікавішим для здобувачів вищої освіти і другий змістовий модуль «Нова історія та культура України». На прикладі вивчення однієї із тем модуля «Історична модель розвитку Південного регіону» ми продемонструємо, як спробували сформувати у

здобувачів вищої освіти базові знання з проблем взаємодії людини і навколишнього середовища за допомогою сюжетів, що відповідають сучасній проблематиці сталого розвитку.

Під час вивчення курсу «Історія України» на першому курсі, слід зосереджувати увагу здобувачів вищої освіти на сюжетах, що відповідають сучасній проблематиці сталого розвитку. Для нашого, південного регіону, таким сюжетом стає життєдіяльність В.П. Скаржинського, великого землевласника, що своїм неймовірним зусиллям перетворював степові ділянки на справжні оази. Він все життя займався лісонасадженням і травосіянням. І тут важливо підкреслити, що насаджені їм ліси він не мав змоги побачити за своє життя. Але він добре дбав про майбутнє і робив це для прийдешніх поколінь.

В.П.Скаржинський став першим серед південних поміщиків, хто дослідив степові особливості причорноморської землі. І сьогодні викликає захват його талант чітко визначати степові ділянки під лісонасадження та висадження фруктових дерев. Неначе пророчий наказ ми сприймаємо його основне гасло «не беріть природу силою і все буде добре».

Звичайно, перейти від парадигми бути багатим і щасливим до парадигми щастя нам і нашим нащадкам за одними директивами неможливо. Слід створити цілу систему морального виховання, починаючи з дитячого садочка і спрямовану на гармонійний союз з природою. Питома вага в цьому процесі лягає на вищу освіту. Саме тут повинно вкорінитися в свідомість молоді поняття тісного взаємозв'язку минулого, сьогодення, прийдешнього. Саме в свідомому віці повинен сформуватися баланс між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь.

Без інсталяції в свідомості фактів і подій, їх глибокого усвідомлення та осмислення процес простого засвоєння інформації не досягне головної мети сталого розвитку. Між тим історично так склалося, що землеробська цивілізація завжди була основною на землях України. Сам архетип та соціополітична культура нації були сформовані українським селянством. Отже, навіть на підсвідомому рівні сталий, збалансований розвиток, дбайливе ставлення до землі,

оточуючого середовища є цілком природнім для українця. Разом з тим вікова народна мудрість. єднання з природою піддалося руйнівній деформації споживацького ставлення до оточуючого середовища. І наслідки цього ставлення ми намагаємося подолати.

Література:

1. Идентичность как навигатор сознания / Х.Г.Тхагапсов, Л.М.Мосолова, Н.В.Леонов. Санкт-Петербург, 2016. С.124
2. Бауман З. Текущая современность. Санкт-Петербург: Питер, 2008. С.45
3. Хайдеггер М. Введение в метафизику. Санкт-Петербург :НОУ «Высшая религиозно-философская школа, 1998. 302 с.
4. Герасимчук З.В. Стимулювання сталого розвитку регіону: теорія, методологія, практика: Монографія /Герасимчук З.В., Поліщук В.Г. Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2011. С.12.
5. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку. Навчально-методичний посібник. Київ: ДП «Принт-Сервіс», 2016. С.109

***Abstract:** the problem of covering the basic principles of sustainable development in the humanities course of higher education is considered.*

***Key words:** consumer system, transformation of society, holistic picture of the world, preservation of environment, ecosystem.*